

EVIDENCE SKUTEČNÝCH MAJITELŮ: POVINNOSTI, TERMÍNY A SANKCE

K 1. 6. 2021 nabude účinnosti nový zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů. Tento zákon přinese do českého právního řádu komplexní obecné zakotvení problematiky skutečných majitelů, která byla prozatím upravena pouze částečně v některých zákonech, a to zejména zákonu č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících (dále jen „zákon o veřejných rejstřících“) a zákonu č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosu z trestné činnosti a financování terorismu.

KOHO SE ZMĚNA TÝKÁ?

Nově bude **povinné a sankcionovatelné pro veškeré právnické osoby** (s několika výjimkami – např. územní samosprávné celky, výzkumné instituce apod.) **mít zapsané správné a aktuální údaje o skutečném majiteli v evidenci skutečných majitelů.** Další podstatnou změnou **bude rozšíření zapisovaných údajů**, a to zejména o **povinnost zapisovat strukturu vztahů** (jakékoli právní či mimoprávní skutečnosti, které zakládají prospěch nebo vliv skutečného majitele). Strukturou vztahů se rozumí např. figurování jedné právnické osoby v rámci organizační struktury jiné právnické osoby, ale také vztahy založené na prosté důvěře nebo následování neformálních pokynů.

Právnické osoby lze pro účely splnění povinnosti dle tohoto zákona rozdělit do tří skupin:

- 1. Právnické osoby s jednoduchou strukturou, kdy jejich skutečný majitel bude seznatelný z veřejných rejstříků.** Tedy zejména právnické osoby, u kterých se společník či společníci neliší od skutečného majitele (případně je jejich společníkem obchodní korporace se společníky, kteří jsou zároveň skutečnými majiteli).
Takovéto právnické osoby **nemusí evidenci skutečných majitelů řešit.** Po uplynutí lhůty k zapsání údajů dojde k **automatickému průpisu z veřejných rejstříků.**
- 2. Právnické osoby, jejichž skutečný majitel není seznatelný z veřejných rejstříků** (tedy se složitější strukturou) **a nemají prozatím zapsané žádné údaje o skutečném majiteli dle zákona o veřejných rejstřících.**
Zákon stanovuje povinnost evidující osoby (právnické osoby se skutečným majitelem) zajistit, aby v evidenci skutečných majitelů byly uvedeny správné a aktuální údaje. **Takováto právnická osoba bude muset podat návrh na zahájení řízení o zápisu údajů o skutečném majiteli. Měla by tak učinit do 6 měsíců od nabytí účinnosti zákona, tedy do 1. 12. 2021.** Návrh by měl být podáván primárně elektronicky pomocí předepsaného formuláře, a to k příslušnému krajskému soudu.
- 3. Právnické osoby, jejichž skutečný majitel není seznatelný z veřejných rejstříků** (tedy se složitější strukturou) **a mají již zapsané údaje o skutečném majiteli podle zákona o veřejných rejstřících.** V tomto případě mohou nastat dvě možnosti:
  - **Údaje, které má právnická osoba zapsané dle zákona o veřejných rejstřících, jsou stále aktuální a úplné i dle nového zákona o evidenci skutečných majitelů (tedy např. neexistují žádné údaje o struktuře vztahů, které by bylo nutné zapsat dle nové úpravy). V takovém případě právnická osoba nemusí nyní nic řešit (pokud se**

informace o skutečném majiteli nezmění). Informace z evidence skutečných majitelů dle zákona o veřejných rejstřících se propíší do nové evidence skutečných majitelů.

- **Údaje, které má právnická osoba zapsané dle zákona o veřejných rejstřících, již nejsou aktuální.** S ohledem na povinnost stanovenou zákonem **bude třeba, aby takováto právnická osoba podala návrh na zahájení řízení o zápisu údajů o skutečném majiteli. Měla by tak učinit do 1 roku od nabytí účinnosti zákona, tedy do 1. 6. 2022.** Návrh by měl být podáván primárně elektronicky pomocí předepsaného formuláře, a to k příslušnému krajskému soudu.

OBECNĚ K NOVÉMU ZÁKONU Č. 37/2021 SB.

Tento zákon má zejména komplexně upravit problematiku skutečných majitelů. Je v něm tedy obecněji a přesněji definován skutečný majitel i „náhradní“ skutečný majitel pro případ, že „skutečný“ skutečný majitel neexistuje nebo jej není možné určit, stejně jako povinnosti pro evidující osobu (osoba, která má skutečného majitele).

Evidence skutečných majitelů nebude již podléhat úpravě dle rejstříkového zákona, ale bude se jednat o **informační systém veřejné správy, který bude částečně veřejný. Částečný výpis z evidence bude moci získat prakticky kdokoli,** další informace budou přístupné pouze některým osobám (zejména po prokázání právního zájmu).

ZAPISOVANÉ ÚDAJE

Oproti stávající úpravě dochází k rozšíření výčtu informací, které jsou do evidence skutečných majitelů zapisovány. Kromě údajů o samotné evidující osobě (identifikační číslo, název) a stávajících údajů (jako identifikační údaje skutečných majitelů, údaj o skutečnosti zakládající postavení skutečného majitele, údaj o velikosti podílu) se do evidence bude zapisovat také:

- popis struktury vztahů, a to včetně jmen fyzických osob samostatně vystupujících ve struktuře vztahů,
- den, od kterého (a do kterého) je fyzická osoba skutečným majitelem,
- okamžik, ke kterému byly údaje z evidence zpřístupněny,
- poznámka o nesrovnalosti,
- den, ke kterému byl proveden automatický průpis.

SKUTEČNÝ MAJITEL

Skutečným majitelem je podle nového zákona každá fyzická osoba, která je koncovým příjemcem nebo osobou s koncovým vlivem.

Konečným příjemcem je osoba, která může přímo či nepřímo podstatnou část z celkového majetkového prospěchu tvořeného při činnosti nebo likvidaci právnické osoby. Za koncového příjemce se považuje osoba, která má podíl na prospěchu obchodní korporace větší než 25 %.

Osobou s koncovým vlivem je fyzická osoba, která může bez pokynů jiného přímo či nepřímo uplatňovat rozhodující vliv v právnické osobě. Za takovou osobu je považována osoba, která je ovládající osobou podle zákona upravující poměry obchodních korporací. Dle takového zákona je ovládající osobou osoba, která:

- může jmenovat nebo odvolat většinu členů statutárního orgánu obchodní korporace nebo jejího kontrolního orgánu či může takové jmenování či odvolání prosadit,
- nakládá sama nebo společně s osobami jednajícími ve shodě s podílem na hlasovacích právech alespoň 40 %, ledaže stejným nebo vyšším podílem nenakládá jiná osoba nebo jiné osoby jednající ve shodě (osoby, které společně nakládají s podílem na hlasovacích právech alespoň 40 %),

- sama nebo společně s osobami jednajícími ve shodě nakládá s podílem na hlasovacích právech představujícím alespoň 30 % a tento podíl představoval na posledních 3 po sobě jdoucích jednáních nejvyššího orgánu této osoby více než polovinu hlasovacích práv.

Na to, že je fyzická osoba osobou s koncovým vlivem, ukazuje dále její podíl na hlasovacích právech významně převyšující podíly na hlasovacích právech ostatních osob, zejména je-li větší než 25 %. V případě větvení společností se podíly na jednotlivých hlasovacích právech sčítají.

V případě, že nelze s vynaložením veškerého úsilí určit osobu dle výše uvedeného (případně je s osobou s koncovým vlivem právnická osoba, která nemá skutečného majitele), platí, že je skutečným majitelem každá osoba ve vrcholném vedení korporace.

V případě fundace, ústavu nebo obecně prospěšné společnosti je skutečným majitelem také každá fyzická osoba, která je jejím zakladatelem, členem její správní rady či některého dozorčího orgánu. V případě fundace i fyzická osoba, v jejíž osobní podpoře spočívá dle zakladatelského právního jednání její účel.

V případě svěřeneckého fondu nebo zahraničního svěřeneckého fondu je skutečným majitelem také každá fyzická osoba, která je jeho zakladatelem, svěřeneckým správcem, je oprávněna k výkonu dohledu nad správou právního uspořádání, jeho obmyšleným nebo je z okruhu osob, v jejichž právním zájmu bylo právní uspořádání zřízeno nebo je spravováno (není-li obmyšlený).

PŘESTUPKY A SANKCE

Zákon **nově zakotvuje přestupky související s evidencí skutečných majitelů** (doposud nebyly žádné sankce stanoveny). Jako přestupek tak bude hodnoceno zejména **nezapsání skutečného majitele, nezajištění zápisu nových údajů a neposkytnutí potřebné součinnosti evidující osobě**, pokud toto porušení povinnosti potvrdil soud.

Za uvedené přestupky bude možné uložit **pokutu až do 500 000 Kč**, případně **znemožnění vyplácení podílu na zisku osobám, které nejsou zapsané v evidenci skutečných majitelů** (tyto osoby se zároveň nebudou moci podílet ani na hlasování nejvyššího orgánu korporace).

ZÁPIS DO EVIDENCE

Evidující osoba bude povinna zajistit, aby platné údaje o jejím skutečném majiteli odpovídaly skutečnému stavu – návrh na zahájení řízení o zápisu skutečného majitele musí podat bez zbytečného odkladu po vzniku rozhodné skutečnosti. A to (dle přechodných ustanovení) do 6 měsíců od nabytí účinnosti zákona, pokud nemá žádné údaje doposud zapsány, a do 1 roku od nabytí účinnosti zákona, pokud jde o aktualizaci již zapsaných údajů.

Zápis bude prováděn elektronickým podáním návrhu na zahájení řízení o zápisu prostřednictvím předepsaného formuláře s el. podpisem nebo ověřeným podpisem na listině, která bude muset být konvertována. K řízení o zápisu skutečného majitele právnické osoby je **příslušný krajský soud, v jehož obvodu je její obecný soud.**

Návrh na zahájení řízení bude muset být doložen písemnostmi o skutečnostech, které mají být do evidence skutečných majitelů zapsány, ledaže jsou údaje o zapisovaných skutečnostech zjištělné z informačního systému veřejné správy, do kterého může soud dálkovým přístupem nahlížet. Soud zkoumá pouze předepsané formální náležitosti a zda údaje o skutečnostech, které se do evidence skutečných majitelů zapisují, vyplývají z písemností doložených k návrhu na zápis, nebo z údajů zjištělných z informačního systému veřejné správy, do kterého může soud dálkovým přístupem nahlížet. Rozhodnutí soud vydá bez nařízení jednání (buď návrh odmítne, zamítne či mu vyhoví).

Návrh podává evidující osoba. **Pokud tak evidující osoba neučiní, může podat do 15 dnů ode dne, kdy jí povinnost vznikla, návrh na zápis každý, kdo na něm osvědčí právní zájem** (a doloží písemnosti prokazující skutečného vlastníka). Odvolání je přípustné v případě zamítnutí či v případě vyhovění, kdy návrh nepodávala evidující osoba. Návrh na zápis do evidence skutečných majitelů je možné podat také pomocí notáře, který je oprávněn k přímému provedení zápisu. Notář má přitom právo zápis odmítnout.

Dalším možným způsobem zápisu je **automatický průpis do evidence skutečných majitelů**. Automatický průpis provede systém bez dalšího, nenavrhne-li evidující osoba jiný zápis. **Tento způsob bude použitelný u osob, u nichž lze skutečného majitele vyčíst přímo z veřejných rejstříků**. Je tedy zřejmé, že tento způsob budou moci použít pouze osoby, kde skutečný majitel odpovídá informacím ve veřejném rejstříku.

ŘÍZENÍ O NESROVNALOSTECH

Zákon nově zavádí také možnost zahájení „řízení o nesrovnalostech v evidenci skutečných majitelů“ – v případě podezření, že údaje v evidenci skutečných majitelů neodpovídají skutečnému stavu či v evidenci skutečných majitelů nejsou zapsány žádné údaje. Toto řízení bude zahájeno soudem na základě oznámení oprávněného subjektu (např. daňového úřadu, Policie ČR) nebo z vlastního podnětu.